

ธนาคารความดี แบบอย่างการบริหารท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลหัวง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
Bank of Goodness: The Model of Local Administration the Case Study of Hua-Ngom Tambon
Administration Organization, Phan District, Chiangrai Province.

สมพงษ์ วิรุณรัตน์กิจ

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เลขที่ 63 หมู่ 4 ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290

โทรศัพท์ : 083-5812060 E-mail: sompong_mju@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษา โครงการธนาคารความดี ของ ตำบลหัวง อำเภอพาน จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับ ฐานคิดและพัฒนาการ โครงสร้าง การบริหารจัดการ และปัจจัยที่มี ผลต่อความสำเร็จของธนาคารความดี ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้รูปแบบของแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์คณะกรรมการ โครงการธนาคารความดี พบว่า โครงการธนาคารความดีจัดตั้งขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนา "คน" ให้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ความสามัคคี ความเอื้อ อาทร และสันติสุขอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่ง ส่งผลให้ประชาชนในตำบลหัวงมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพิ่มความ เข้มแข็งให้แก่ชุมชน สร้างความมั่นคงในสังคม ในส่วนโครงสร้าง และการบริหารจัดการเป็นลักษณะเดียวกับธนาคารพาณิชย์ คือ มี การเปิดบัญชี การฝาก-ถอน ความดี และปัจจัยที่มีผลต่อ ความสำเร็จของโครงการขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชน การ ดำเนินงานของผู้นำชุมชน อีกทั้งยังได้ศึกษาแนวทางการพัฒนา ธนาคารความดีในอนาคต พบว่า ในอนาคตโครงการธนาคารความดี ต้องการให้มีการขยายสาขาของธนาคารความดี การพัฒนารูปแบบ ในการเก็บข้อมูลการฝาก-ถอนความดี การต่อยอดโครงการ รวมถึง การดำเนินงานแบบยั่งยืน

คำสำคัญ: ธนาคารความดี, คุณธรรม, จริยธรรม, ความสามัคคี, เอื้อ อาทร

Abstract

This research project is a study of the goodness banks. Phan district of Chiang Mai tambon huan-gom. Study on the concept and development of management structure. And factors affecting the success of a goodness bank. The use of qualitative research methods. The form of a questionnaire and Committee interviews the goodness bank. Found that the goodness banks project are set up to encourage all sectors of society to participate in the development of "person" to have knowledge of morality, ethics, generosity, unity and sustainable peace based on sufficiency. As a result, the district is in a better quality of life population. Strengthen the community. Stability in society. In the structure and management as well as the bank account is a deposit - withdrawal and factors affecting their success depends on the cooperation of the public.

Implementation of community leaders. The study of the development of banking in the future. The project found that banks are required to have a bank branch. I developed a program - remove it. To build the project. And sustainable operations.

Keywords: Goodness Bank, meritocracy, ethics, unity, helpfulness

1. บทนำ

แนวความคิดพื้นฐานของงานพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้พัฒนาการสามารถทำงานกับประชาชนได้อย่างถูกต้อง และทำให้งานมีประสิทธิภาพ แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาชุมชนในระดับการปฏิบัติ มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) เป็นหัวใจของการพัฒนาชุมชน โดยยึดหลักการของ การมีส่วนร่วมที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจวางแผนงาน การปฏิบัติการและร่วมบำรุงรักษา

2. การช่วยเหลือตนเอง (Aided Self-Help) เป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยึดหลักการสำคัญประการหนึ่ง คือ ต้องพัฒนาให้ประชาชนพึ่งตนเองได้มากขึ้น โดยมีรัฐคอยให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชน ตามโอกาสและหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม

3. ความคิดริเริ่มของประชาชน (Initiative) ในการทำงานกับประชาชนต้องยึดหลักการที่ว่า ความคิดริเริ่มต้องมาจากประชาชน ซึ่งต้องใช้วิธีแห่งประชาธิปไตย และหาโอกาสกระตุ้น ให้การศึกษา ให้ประชาชนเกิดความคิด และแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน ตำบล

4. ความต้องการของชุมชน (Felt-Needs) การพัฒนาชุมชนต้องให้ประชาชน และองค์กรประชาชนคิด และตัดสินใจบนพื้นฐานความต้องการของชุมชนเอง เพื่อให้เกิดความคิด ที่ว่างานเป็นของประชาชน และจะช่วยกันดูแลรักษาต่อไป

5. การศึกษาภาคชีวิต (Life-Long Education) งานพัฒนาชุมชนถือเป็นกระบวนการให้การศึกษาภาคชีวิตแก่ประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคน ดารให้การศึกษา ต้องให้การศึกษาย่างต่อเนื่องกันไป ครอบคลุมทั้งบุคคลยังดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน [1]

การพัฒนาชุมชนนอกจากจะเป็นหน้าที่ของผู้นำด้านการปกครองแล้ว ปัจจุบันในการบริหารการพัฒนาชุมชนยังมีพระสงฆ์ เป็นผู้ที่มีส่วนในการพัฒนาชุมชนเช่นกัน ซึ่งการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในชนบทมากกว่าในเมือง ด้วยเหตุที่

สภาพสังคมในชนบทนั้นยังมีแบบเก่าอยู่เป็นจำนวนมากคือ เป็นสังคมที่มีวัดเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมแทบทุกด้านของหมู่บ้าน มีภิกษุเป็นผู้นำที่สำคัญของชุมชน ดังนั้นกระแสจึงมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านโดยปริยาย กิจกรรมใดที่เป็นไปเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่หมู่บ้าน พระสงฆ์ก็จะมีส่วนเกี่ยวข้องเสมอ โดยยึดหลักว่า เป็นการให้ความช่วยเหลือโดยเมตตากรุณาโดยพื้นฐานความเป็นจริงที่ว่าท่านเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนแห่งนั้น และจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยปัจจัยการดำรงชีพจากชาวบ้าน ซึ่งความเป็นอยู่ที่สุขสมบูรณ์ของหมู่บ้านก็ย่อมมีผลต่อความเป็นอยู่ของตัวเองด้วย จึงเป็นที่ปรากฏให้เห็นโดยทั่วไปว่า ก่อนที่รัฐบาลจะเริ่มพัฒนาชุมชนชนบท และวางแผนโครงการเข้าไปยังท้องถิ่นชนบททางไกลนั้นพระสงฆ์ซึ่งจำพรรษาอยู่ในหมู่บ้านแต่ละแห่งก็ได้มีบทบาทในการเป็นผู้นำการพัฒนาหมู่บ้านนั้นๆอย่างไม่เป็นทางการอยู่แล้ว จนเป็นปกติวิสัย และเมื่องานพัฒนาดังกล่าวเข้าไปถึงหมู่บ้าน ท่านก็ได้เข้าร่วมงานเหล่านั้นด้วยความเต็มใจ เช่นเป็นผู้นำในการเสนอความคิดริเริ่ม และเป็นทั้งปรึกษาและเป็นศูนย์รวมแห่งศรัทธาเรียกความร่วมมือจากชาวบ้านในการสร้างสาธารณสมบัติและสิ่งสาธารณูปโภค เป็นต้น [2]

เช่นเดียวกับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยผึ้ง ในฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีหน้าที่ในการพัฒนาทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนในพื้นที่การปกครอง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยผึ้งได้มีนโยบายในการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นผู้นำด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำด้านสาธารณสุข รวมทั้งพระสงฆ์ ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา “คน” ให้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ความสามัคคี เอื้ออาทร และสันติสุขอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยผึ้งจึงได้สร้างนวัตกรรมการพัฒนาชุมชนโดยการจัดตั้งโครงการธนาคารความดี เพื่อพัฒนาชุมชนตำบลห้วยผึ้ง ให้เป็นสังคมที่ดีงาม และมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน และเพื่อฟื้นฟูวิถีวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาชุมชนให้มีส่วนในการพัฒนาสังคมชุมชน อีกทั้งเพื่อนำหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา คุณธรรม ศีลธรรม วิถีวัฒนธรรม ความเชื่อ จารีต ประเพณี และสิ่งที่ดีงาม ภายในชุมชน เข้ามาจัดระบบการเรียนรู้ และส่งต่อให้เกิดขึ้นต่อคนรุ่นหลังของตนเองในชุมชน จากทุนทางสังคมที่มีอยู่ จึงทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยผึ้ง ร่วมกับทุกกลุ่มพลังมวลชน และส่วนราชการต่าง ๆ ในการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการเป็นองค์กรร่วม มุ่งมั่นร่วมกันที่จะสร้างสังคมที่มีคุณธรรม นำการพัฒนา เพื่อความสุขความเจริญอย่างแท้จริง โดยการสร้างจิตสำนึกทางคุณธรรมจริยธรรม และขับเคลื่อนให้คุณธรรมจริยธรรมเป็นพลังของการพัฒนาทุกประเภท ประกอบกับรัฐบาลได้ประกาศเรื่อง คุณธรรมนำการพัฒนา เป็นวาระแห่งชาติให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม ถือปฏิบัติที่จะส่งเสริมให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม เป็นพื้นฐานของการพัฒนาทุกด้าน เพื่อมุ่งสู่สังคมคุณธรรม [3]

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยผึ้งได้ก่อตั้งโครงการธนาคารความดี เพื่อพัฒนาชุมชน แต่ยังไม่มีการศึกษาโครงสร้างและการบริหารจัดการโครงการธนาคารความดี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการที่จะทำการศึกษาดังโครงสร้างและการบริหารจัดการโครงการธนาคารความดี

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาโครงสร้างและการบริหารจัดการโครงการธนาคารความดี ตำบลห้วยผึ้ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิดการวิจัยและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเรื่องกระบวนการบริหารและการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน

3.1 แนวคิดการบริหารงานสมัยใหม่

คำว่า การบริหาร (administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน (administratae) หมายถึง ช่วยเหลือ (assist) หรือ อำนาจการ (direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า (minister) ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือ ผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรีสำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่างๆ ส่วนคำว่าจัดการ (management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร (profits) หรือกำไรสูงสุด (maximum profits) แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองคำนี้ก็อาจใช้แทนกันได้ ซึ่งหมายถึงการบริหาร เช่นเดียวกัน [4]

3.2 ความหมายของการบริหาร

ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของการบริหารไว้แตกต่างกันตามทัศนะของแต่ละคน ซึ่งผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างดังนี้

Herbert A. Simon กล่าวถึงการบริหารว่า หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ [4]

Hutchinson กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะหรือความสามารถในการรวมวัตถุประสงค์และกำลังคนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด [5]

Koontz and Donnell กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น [6]

Ernest Dale กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการจัดองค์การและการใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า [7]

Peter F. Drucker กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น ภายในสภาพองค์การนั้นๆ ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์การที่เข้ามา ร่วมกันทำงานในองค์การ ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้าน วัตถุประสงค์ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสนเทศ ต่างๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม [8]

Frederick W. Taylor ให้ความหมายไว้ว่า งานบริหาร ทุกอย่างจำเป็นต้องกระทำโดยมีหลักเกณฑ์ ซึ่งกำหนดจากการวิเคราะห์ศึกษาโดยรอบคอบ ทั้งนี้ เพื่อให้มีวิธีที่ดีที่สุดในอนาคตก่อนให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์สำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง [9]

สมพงษ์ เกษมสิน มีความเห็นว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร (administrative resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของและการจัดการ มาประกอบการ

ตามกระบวนการบริหาร (process of administration) เช่น POSDCoRBModel ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ [10] และกล่าวไว้ว่า คำว่า การบริหารนิยมใช้กับการบริหารราชการหรือการจัดกาเกี่ยวกับนโยบาย ซึ่งมีศัพท์บัญญัติว่า รัฐประศาสนศาสตร์ (public administration) และ คำว่า การจัดการ (management) นิยมใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชน หรือ การดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ และยังให้ความหมายการบริหารไว้ว่า การบริหารมีลักษณะเด่นเป็นสากลอยู่หลายประการ ดังนี้ [10]

1. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
2. การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบ
3. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
4. การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
5. การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล
6. การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคล กล่าวคือ ความร่วมมือ (Collective mind) จะก่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (Group cooperation) อันจะนำไปสู่พลังของกลุ่ม (Group effort) ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์
7. การบริหารมีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล
8. การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์
9. การบริหารไม่มีตัวตน (intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

3.3 ความหมายของการพัฒนา

สนธยา พลศรี ได้ให้ความหมายของการพัฒนา ว่าเป็น ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่ว ๆ ไป เช่น การพัฒนาหน่วยงาน ชุมชน หรือประเทศ คือ การทำให้สิ่งเหล่านั้นดีขึ้น เจริญขึ้นสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ได้ดียิ่งขึ้นหรืออาจจะกล่าวได้ว่าการพัฒนา เป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่หยุดนิ่ง [11]

ดิเรก ฤกษ์หรัย กล่าวว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการ (Process) ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของกลุ่มบุคคล เป้าหมายมุ่งให้เกิดความเสมอภาคและการกระจายอย่างเป็นธรรม ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนน้อยที่สุด ทั้งนี้กระบวนการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาสามารถที่จะกำหนดทิศทางของการเปลี่ยนแปลงได้อย่างบังเกิดผล [12]

3.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

1. ตรวจสอบเอกสาร
2. ศึกษาข้อมูลทั่วไปและข้อมูลที่เกี่ยวข้องของกลุ่มและพื้นที่เป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และวิเคราะห์ และสังเคราะห์

1. ฐานคิดและพัฒนาการของโครงการธนาคารความดี ตำบลห้วยม้อ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
2. โครงสร้างและการบริหารจัดการโครงการธนาคารความดี ตำบลห้วยม้อ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ในแต่ละยุคของการพัฒนา
4. ผลดี ผลเสีย และอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการธนาคารความดี
4. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการธนาคารความดี ตำบลห้วยม้อ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
5. แนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารความดี ตำบลห้วยม้อ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ในอนาคต

ขั้นตอนที่ 3 สรุปและจัดทำเอกสารการวิจัย

4. วิธีดำเนินงาน

4.1 กรอบแนวการทดสอบเครื่องมือ (Test of Instrument)

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่งคือ

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ต่างๆ รวมทั้งกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือสั่งการ และเอกสารข้อปฏิบัติของงานราชการที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

เป็นการศึกษาจากกลุ่มสมาชิกธนาคารความดีที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนใน ตำบลห้วยม้อ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นคณะกรรมการโครงการธนาคารความดี โดยวิธีการสัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาชุมชน ตำบลห้วยม้อ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ซึ่งจัดเก็บจากแหล่งข้อมูลในพื้นที่ และทำการรวบรวมข้อมูล

4.2 วิธีการรวบรวมข้อมูล (Data Gathering)

เครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาครั้งนี้คือ

1. แบบสัมภาษณ์ (Questionnaire) ชนิดปลายเปิด (Open ended) แยกออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 เทคนิคในการนำหลักธรรมมาใช้ในการบูรณาการการพัฒนาชุมชน

ส่วนที่ 3 ความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน วัด โรงเรียน องค์กรเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน

ส่วนที่ 4 ความเห็นเกี่ยวกับ ผลดี ผลเสีย และอุปสรรคในการดำเนินการโครงการธนาคารความดี

2. ใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์จะเป็นแบบไม่มีโครงสร้างโดยการสนทนาพูดคุย สอบถามจากแหล่งข้อมูลที่เป็นตัวบุคคล เช่น ผู้นำชุมชน ประชาชนผู้อาวุโส ข้าราชการองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้ง จำนวน 10 คน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นและทัศนคติอย่างกว้างขวาง ซึ่งจะช่วยให้สามารถได้รับข้อมูลด้านลึกเชิงคุณภาพนำมาประกอบการวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5. ผลการศึกษา และการอภิปรายผล

ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการศึกษาโครงสร้างและการบริหารจัดการของโครงการธนาคารความดี ซึ่งเป็นนวัตกรรมพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. ฐานคิดและการพัฒนา

โครงการธนาคารความดีเป็นนวัตกรรมการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้ง ที่ได้จัดตั้งขึ้นจากการที่พระครูสุจินต์ญาณธรรม เจ้าอาวาสวัดศรีเมืองมุล และองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้ง ได้เล็งเห็นว่าการให้ความร่วมมือกับกิจกรรมต่างๆ ของชาวบ้านในชุมชน ถือว่าเป็นการทำความดีอย่างหนึ่ง จึงได้จัดตั้งโครงการธนาคารความดี เพื่อให้เป็นผลตอบแทนแก่ประชาชนที่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมทั้งในส่วนการพัฒนาชุมชน การสร้างความสามัคคี และการเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน อีกทั้งเพื่อเป็นการสานความสัมพันธ์ของประชาชนในชุมชน [13]

ซึ่งตรงกับการให้ความหมายของการบริหารของ Ernest Dale ที่ว่า การบริหาร เป็นกระบวนการจัดองค์การและการใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

2. โครงสร้างการบริหารธนาคารความดี

โครงการธนาคารความดีมีโครงสร้างการบริหารโครงการตามรูปแบบของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งประกอบด้วย การเปิดบัญชีการฝาก-ถอน ความดี ซึ่งผลตอบแทนจากการฝากความดีที่เปรียบเสมือนดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์นั้น ในช่วงแรกความดีที่นำมาฝากนั้นสามารถแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของได้ ตามนโยบายของโครงการที่ว่า “ความดีสร้างค่าความเป็นคน ยามขัดสนเราให้แลกเปลี่ยนสิ่งของ” ตัวอย่างสิ่งของที่สามารถนำความดีมาแลกเปลี่ยนได้นั้น เช่น ผ้าห่ม พัดลม วิทยุ หรือสิ่งของอุปโภคบริโภคต่างๆ แต่เนื่องจากโครงการนี้มีจุดประสงค์ต้องการให้ประชาชนทำความดีโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน หลังจากที่ได้ดำเนินโครงการมาได้ระยะหนึ่งจึงได้เน้นให้ประชาชนทำความดีเพื่อความดีมากกว่าการทำความดีเพื่อ

นำมาแลกเปลี่ยนสิ่งของ [14] อีกทั้งโครงสร้างของคณะกรรมการการบริหารของโครงการธนาคารความดีประกอบไปด้วยบุคลากรหลายฝ่ายดังนี้

1. พระราชสิทธิธนายก เจ้าคณะจังหวัดเชียงราย ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา

2. พระครูสุจินต์ญาณธรรม รองเจ้าคณะอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ดำรงตำแหน่งกรรมการอำนวยการ

3. นายถวัลย์ ไชยปัญญา กำนันตำบลห้วยม้ง ดำรงตำแหน่งกรรมการอำนวยการ

4. นายวินัย เครื่องไชย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้ง ดำรงตำแหน่งกรรมการอำนวยการ

5. นายพันธุ์ดี พรหมเทศ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้ง ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ

6. นายสมพงษ์ ขำหา หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลห้วยม้ง ดำรงตำแหน่งฝ่ายบริหารเครือข่าย

7. นางลาวัลย์ คำแสนยศ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้ง ดำรงตำแหน่งฝ่ายสนับสนุนทรัพยากร

8. นายรุ่งโรจน์ ใจเที่ยง รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้ง ดำรงตำแหน่งฝ่ายประชาสัมพันธ์

9. นายอดิสร ลาดลำ นักวิชาการศึกษา ดำรงตำแหน่งสมุหบัญชี

จากโครงสร้างการบริหารโครงการข้างต้นนั้นจะเห็นว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งต่างๆจะมาจากบุคคลหลายภาคส่วน ทั้งในส่วนของคณะสงฆ์ ผู้นำด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่ด้านวิชาการ อีกทั้งยังมีบุคคลทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโครงการ การที่มีบุคคลจากหลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารนั้นจะทำให้การบริหารโครงการมองเห็นถึงปัญหาได้อย่างกว้างขวาง และสามารถแก้ไขปัญหาของโครงการได้อย่างครอบคลุม ซึ่งการมีโครงสร้างการบริหารแบบนี้จะทำให้โครงการมีโอกาสประสบความสำเร็จมากขึ้น

ซึ่งผลจากการศึกษาที่ได้เน้นสอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารของ Herbert A. Simon ที่ว่าการบริหาร หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับสมพงษ์ เกษมสิน ที่ให้ความเห็นว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร (administrative resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของและการจัดการ มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (process of administration) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

3. การพัฒนาโครงการธนาคารความดี

ในการจัดตั้งโครงการธนาคารความดี มีจุดประสงค์เพื่อให้ประชาชนในชุมชนทำความดี การพัฒนาในส่วนของการบริการ ในช่วงแรกของการจัดตั้งโครงการนั้นจะมีจุดบริการรับฝากความดีตั้งอยู่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้ง และหากหมู่บ้านใดในตำบลมีการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนจะมีหน่วยบริการรับฝากความดีเคลื่อนที่ไปให้บริการรับฝากความดี แต่เนื่องจากอาจจะเกิดความผิดพลาดในการบันทึกข้อมูล และความไม่สะดวกในการให้บริการในบางครั้ง จึงได้มีการพัฒนาโครงการโดยการจัดตั้งสาขาการรับฝากความดีในแต่ละหมู่บ้านโดยมีผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้านเป็นผู้รับฝากความดี และนำความดีที่รับฝากมาลงบันทึกที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุกเดือน การพัฒนาในส่วนของการบริการพัฒนาในส่วนนี้จะเป็นการพัฒนาเพื่อให้บุคลากรมีความรู้

ความสามารถที่จะให้ข้อมูลแก่ผู้ที่มาศึกษาดูงานโครงการธนาคาร
ความดี โดยขั้นตอนการพัฒนานั้นจะทำการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับ
โครงการจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อให้โครงการมีดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และ
มีบุคลากรเพียงพอต่อการดำเนินงาน นอกจากนี้โครงการธนาคาร
ความดียังโครงการในเครือข่ายอีกหลายโครงการดังนี้ [15]

1. โครงการ 1 วัน 1 บาท เพื่อเติมโอกาสให้ผู้ยากไร้ เป็น
โครงการที่มีจัดทาทุนในการให้ความช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน หรือ
คนที่ต้องการความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ

2. โครงการร้อยคน ร้อยดวงใจ ร้อยความหวังโย แต่ผู้สูงวัย
ที่ขาดแคลน เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีฐานะ
ยากจํา หรือเจ็บป่วย โดยการประชาสัมพันธ์เพื่อรับบริจาคทั้งปัจจัย
ที่เป็นสิ่งของ และเงิน จากผู้ที่มีจิตศรัทธา

3. โครงการกลุ่มสัมพันธ์ผู้สูงอายุ

4. โครงการโรงเรียนผู้สูงอายุ โครงการนี้เป็นการจัด
การศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ต้องการให้ผู้สูงอายุมีความเข้าใจในเรื่อง
ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพตั้ง
วิสัยทัศน์โรงเรียนผู้สูงอายุ ที่ว่า "รู้จริง ปฏิบัติได้ ถ่ายทอดเป็น" ซึ่ง
จัดขึ้นทุกวันพฤหัสบดี ณ วัดศรีเมืองมูล บ้านบวบกอน หมู่ที่ 8
ตำบลห้วยม้ง จัดการเรียนการสอนโดยวิทยากรจิตอาสา

จากการที่โครงการธนาคารความดีมีโครงการอื่นๆอยู่
ภายใต้การดำเนินงานนั้น มีส่วนทำให้โครงการธนาคารความดีมี
กิจกรรมมากมายเพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการทำ
กิจกรรมมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้มีกองทุนเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้
ยากไร้ในชุมชนอีกด้วย

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าการพัฒนาโครงการ
ธนาคารความดีนั้นเป็นไปตามการให้ความหมายการพัฒนาของ
สนธยา พลศรี ที่ว่า การพัฒนา คือ ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่ว ๆ ไป
เช่น การพัฒนาหน่วยงาน ชุมชนหรือประเทศ คือ การทำให้สิ่ง
เหล่านั้นดีขึ้น เจริญขึ้นสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่
ได้ดียิ่งขึ้นหรืออาจจะกล่าวได้ว่า การพัฒนาเป็นกระบวนการที่
เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่หยุดนิ่ง

5. ผลดี ผลเสีย และอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ
ธนาคารความดี

ในการดำเนินงานใดๆย่อมมีการเกิดทั้งผลดี และ
ผลเสีย อีกทั้งระหว่างการดำเนินงานยังสามารถเกิดอุปสรรค
มากมายเพื่อให้ดำเนินการแก้ไข เช่นเดียวกับโครงการธนาคารความ
ดี ซึ่งผลดี ผลเสีย และอุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการ
ธนาคารความดีสามารถสรุปได้ดังนี้

เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโครงการนี้เพื่อให้
ประชาชนในชุมชนสร้างความดีเพื่อตัวเอง คนอื่นและชุมชน และ
เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนจากการเข้าร่วม
กิจกรรมต่างๆที่โครงการจัดขึ้น ซึ่งผลดีของการจัดตั้งโครงการนี้ คือ
ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกภาคภูมิใจจากการทำความดี และยังได้
ช่วยเหลือผู้อื่น อีกทั้งได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคณะสงฆ์ ผู้นำ
ด้านการปกครอง และประชาชนให้มีความแน่นแฟ้นมากขึ้น รวมถึง
การลดช่องว่างด้านการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน
ระหว่างผู้นำด้านการปกครองกับประชาชน ซึ่งส่วนมากกิจกรรมด้าน
การพัฒนาชุมชนจะมาจากความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมากกว่า
ประชาชน แต่จากการจัดตั้งโครงการนี้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วม
ในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนอีกด้วย

ผลเสียของการจัดตั้งโครงการนี้เกิดขึ้นในช่วงแรกของการ
การจัดตั้งโครงการที่มีการนำความดีมาแลกเปลี่ยนของ ประชาชนจึง
มุ่งที่จำทำความดีเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนของต่างๆที่ต้องการ ซึ่งไม่ตรง
กับจุดประสงค์ของการจัดตั้งโครงการ

ในส่วนของอุปสรรคในการดำเนินโครงการ เนื่องจาก
โครงการธนาคารความดีจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2550 ในช่วงแรกของการ
ดำเนินงานมีอุปสรรคในเรื่องของการสร้างความเข้าใจถึงจุดประสงค์
ในการจัดตั้งโครงการ เนื่องจากประชาชนนั้นเกิดความเข้าใจว่า
โครงการนี้เป็นการนำเงินมาบริจาคหรือฝากธนาคาร เพื่อสร้างความ
ดี ซึ่งไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโครงการ แต่จากความ
พยายามของคณะกรรมการโครงการในการสร้างความเข้าใจแก่
ประชาชนจนสามารถสร้างความเข้าใจอย่างถูกต้องแก่ประชาชน
นอกจากนี้ยังเกิดอุปสรรคในการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับข้อมูลของโครงการ เพื่อให้สามารถจะให้ข้อมูลแก่ผู้ที่มา
ศึกษาดูงานโครงการได้ ซึ่งโครงการได้มีการดำเนินการแก้ไขโดยได้
ทำการการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่นให้ เพื่อให้โครงการมีการ
ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเกิดอุปสรรคในเรื่องเจ้าหน้าที่ในการ
การรับฝากความดี ซึ่งในบางครั้งอาจจะมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อ
การให้บริการ ทางโครงการจึงได้มีการขยายสาขาการรับฝากความดี
ไปยังแต่ละหมู่บ้าน โดยมีผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้านเป็นผู้ทำ
หน้าที่รับฝากความดี เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่จะฝากความดี
และยังมีอุปสรรคในการบันทึกข้อมูลการฝาก-ถอนความดี เนื่องจาก
การบันทึกข้อมูลการฝาก-ถอนความดีในปัจจุบันเป็นการจดบันทึก
โดยใช้โปรแกรมทั่วไปในการจดบันทึก ทางโครงการจึงได้มีความ
คิดเห็นที่จะสร้างโปรแกรมในการเก็บข้อมูลเพื่อป้องกันข้อมูลสูญ
หาย และเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการบันทึกข้อมูล [13, 14, 15]

จากผลการศึกษาข้างต้นจะเห็นว่าการจัดตั้งโครงการ
ธนาคารความดีนั้นได้เกิดทั้งในส่วนของผลดี และผลเสีย และ
อุปสรรคระหว่างการดำเนินงานโครงการ แต่การที่โครงการเกิด
อุปสรรคในการดำเนินนั้นเป็นส่วนมีจะทำให้โครงการมองเห็นถึง
ปัญหา ทำให้มีการแก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อลดปัญหาและ
อุปสรรคระหว่างการดำเนิน

6. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการธนาคาร
ความดี

การที่โครงการธนาคารความดีนั้นประสบความสำเร็จนั้น
เกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งในส่วนขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล ผู้นำด้านสาธารณสุข พระสงฆ์ และส่วนที่สำคัญคือ
ประชาชนในชุมชน [13, 14, 15]

จากผลการศึกษาที่ได้เห็น จะเห็นได้ว่าการที่โครงการจะ
ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน
หากขาดความร่วมมือจากส่วนใดส่วนหนึ่งโครงการอาจจะไม่ประสบ
ความสำเร็จอย่างสมบูรณ์แบบ โดยเฉพาะในส่วนประชาชนหาก
ประชาชนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือโครงการอาจจะไม่ประสบ
ความสำเร็จ จะเห็นได้ว่าประชาชนเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนา
ชุมชนไม่น้อยไปกว่าผู้นำด้านการปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับสมพงษ์
เกษมสิน ที่ให้ความเห็นว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และ
ศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร (Administrative resource) เช่น คน
เงิน วัสดุสิ่งของและการจัดการ มาประกอบการตามกระบวนการ
บริหาร (process of administration) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

7. แนวทางการพัฒนาโครงการธนาคารความดีในอนาคต

โครงการธนาคารความดีได้มีการพัฒนาโครงการมาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่ได้จัดตั้งโครงการ แนวทางในการพัฒนาโครงการทั้งในปัจจุบันและอนาคตสามารถสรุปได้ดังนี้ [13, 14, 15]

1. ทำการขยายสาขาโครงการไปยังพื้นที่ข้างเคียง

2. การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับโครงการไปยังบุคคลรุ่นหลัง เพื่อให้โครงการมีการดำเนินอย่างต่อเนื่อง

3. การสร้างกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ประชาชนมีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างความดี และพัฒนาชุมชน และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนกับประชาชน และระหว่างประชาชนกับประชาชนด้วยตนเอง

4. การนำโครงการธนาคารความดีเข้าไปมีส่วนร่วมกับโครงการอื่นๆ ทั้งโครงการที่จัดตั้งขึ้นก่อนแล้ว หรือโครงการที่จะมีการจัดตั้งขึ้นในอนาคตขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยมุ่น เพื่อสร้างกิจกรรมใหม่ๆ ให้กับประชาชน

5. การพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการฝาก-ถอนความดี เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย และเพื่อความสะดวกในการฝาก-ถอนความดี

จากผลการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่าโครงการธนาคารความดีนั้นได้มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้โครงการนั้นดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง และมีสิ่งแปลกใหม่ให้ประชาชนมีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินกิจกรรม และการบันทึกข้อมูลอีกด้วย ซึ่งการพัฒนาโครงการธนาคารความดีนั้นเป็นไปตามความหมายของการพัฒนาของ สนงยา พลศรี ที่ได้ให้ความหมายของการพัฒนา ว่าเป็นความเจริญก้าวหน้าโดยทั่ว ๆ ไป เช่น การพัฒนาหน่วยงาน ชุมชนหรือประเทศ คือ การทำให้สิ่งเหล่านั้นดีขึ้น เจริญขึ้นสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ได้ดียิ่งขึ้นหรืออาจจะกล่าวได้ว่า การพัฒนา เป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่หยุดนิ่ง

6. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาโครงสร้างและการบริหารจัดการโครงการธนาคารความดี โครงการนวัตกรรมการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยมุ่น อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีโครงสร้างและการบริหารจัดการดังนี้

1. ฐานคิดในการจัดตั้งโครงการธนาคารความดีเพื่อเป็นการตอบแทนแก่ประชาชนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชน

2. โครงสร้างการบริหารโครงการธนาคารความดีนั้นจะประกอบไปด้วยบุคคลหลายภาคส่วน ทั้งในส่วนของคณะสงฆ์ ผู้นำด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่ด้านวิชาการ บุคคลทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโครงการ เพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

3. การพัฒนาโครงการธนาคารความดี มีการพัฒนาทั้งในส่วนของรูปแบบการบริหารงาน การพัฒนาบุคลากร รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีในการเก็บข้อมูลในการฝาก-ถอนความดี

4. ผลดีของการจัดตั้งโครงการธนาคารความดีนั้นทำให้ประชาชนมีความรู้สึกภาคภูมิใจจากการทำความดี และยังได้

ช่วยเหลือผู้อื่น อีกทั้งได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคณะสงฆ์ ผู้นำด้านการปกครอง และประชาชน

ผลเสียของการจัดตั้งโครงการธนาคารความดี คือ การที่ประชาชนมุ่งที่จะความดีเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนสิ่งของต่างๆ ซึ่งผลเสียเกิดขึ้นในช่วงแรกของโครงการเท่านั้น

ส่วนอุปสรรคในการดำเนินการดำเนินงานโครงการเกิดจากประชาชนที่ไม่เข้าใจถึงจุดประสงค์ในการจัดตั้งโครงการ อุปสรรคในเรื่องการขาดบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับโครงการ และอุปสรรคในส่วนของมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการรับฝากความดี

5. ปัจจัยหลักที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการ คือ ประชาชน ในส่วนของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำด้านสาธารณสุข และพระสงฆ์ เป็นปัจจัยร่วมที่ทำให้โครงการธนาคารความดีประสบความสำเร็จ

6. แนวทางการพัฒนาโครงการจะประกอบไปด้วยการขยายสาขาโครงการ การถ่ายทอดความรู้ การเสริมสร้างกิจกรรมใหม่ๆ การนำโครงการธนาคารความดีเข้าไปมีส่วนร่วมกับโครงการอื่นๆ และการพัฒนาเครื่องมือและเทคโนโลยีในการเก็บรวบรวมข้อมูลการฝาก-ถอนความดี

7. ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาโครงสร้างและการบริหารจัดการของโครงการอื่นๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยมุ่น เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยมุ่นมีโครงการที่เป็นนวัตกรรมในการพัฒนาโครงการอีกมากมาย

2. ควรทำการศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง การดำเนินงานและการพัฒนาโครงการธนาคารความดี เนื่องจากโครงการธนาคารความดีได้รับความร่วมมือจากพระสงฆ์ ทั้งในส่วนของการจัดตั้งโครงการ รวมถึงหน้าที่ในการดำเนินงาน และการพัฒนาโครงการของพระสงฆ์

3. หน่วยงานทางภาครัฐและเอกชนควรให้การสนับสนุนการดำเนินงาน และการพัฒนาโครงการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชน

8. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณวิทยาลัยบริหารศาสตรมหาวิทาลัยแม่ใจ ที่ให้คำแนะนำ และความรู้ในการทำวิจัย

9. การอ้างอิง

- [1] ยูวัฒน์ วุฒิเมธี. “การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ”. กรุงเทพมหานคร : บางกอกบล็อก, 2534.
- [2] พระมหาสุรพงษ์ สุรวโส (สีหอก). “ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการบริหารพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาพระครูโพธิวิฑูรณ์ วัดโพธิ์ภิราม ตำบลโพธิ์สูง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด”. 2555.
- [3] ประเวศ วะสี, 2540 : 36-37
- [4] Herbert A. Simon. “Administrative Behavior”. New York : Macmillan, 1947.
- [5] Hutchinson. Jonh G. “Organnization : Theory and Classical Concepts”. New York : McGraw-hill, 1967.

- [6] Koontz. Harold & Cyril O' Donnell. "Principie Of Mangement : An Analysis of Managerial Fucntions". New York : McGraw-Hill, 1972.
- [7] Ernest Dale. "Management : Theory and Practice". New York : McGraw-Hill, 1973.
- [8] Peter F. Drucker (อ้างในสมพงษ์ เกษมสิน, 2523 : 6)
- [9] Frederick W. Taylor, 1980 : 27
- [10] สมพงษ์ เกษมสิน. "การบริหาร 1". พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เกษมสุวรรณ, 2514.
- [11] สนธยา พลศรี. "ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน". กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2533.
- [12] ดิเรก ฤกษ์หรั่ง, 2524 : 2
- [13] บทสัมภาษณ์นายอดิศร ลาดลำ นักวิชาการองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้อ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
- [14] บทสัมภาษณ์นายสมพงษ์ ข้าหา หัวหน้าศูนย์ส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยม้อ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย คณะกรรมการธนาคารความดี ฝ่ายบริหารเครือข่าย
- [15] บทสัมภาษณ์นางลาวัลย์ ข้าแสนยศ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้อ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย คณะกรรมการธนาคารความดี ฝ่ายสนับสนุนทรัพยากร